

Op 9 februari 1900 stelde Alfons Van Werveke in het Nederlands, in de rubriek "Edelsmeedwerk - Oudheidkundig Museum, nr. 1013 - XVIe eeuw (1599-1600)" een fiche op over

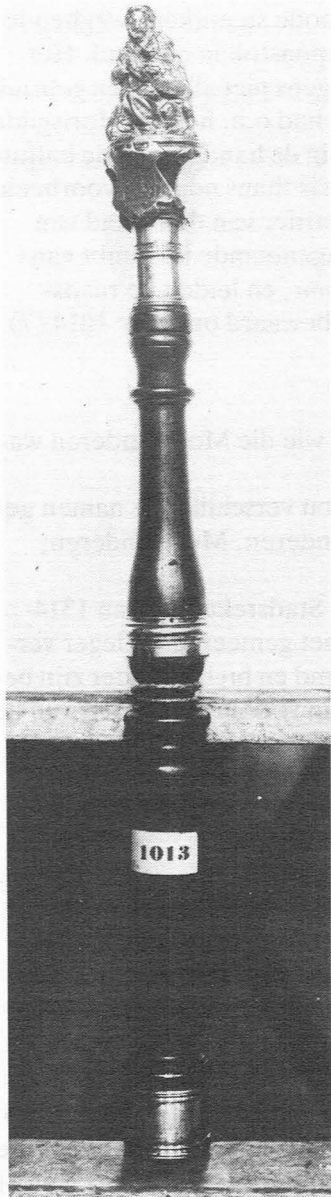

Foto : stadsarchief

De wapenstok van den Koning der Moorkinderen

Deze staf is bekroond met de Maagd van Gent, die met het rechter been ten gronde knielt; ze omhelst den Gentschen Leeuw, die met de voorpoten op hare rechte knie rust; onder het rond voetstuk is de dikte van den stok omvangen door vier schilden, waarvan één het wapen der stad draagt; alles is van gedreven zilver en was vroeger verguld. De gedraaide stok, van palissander, kan losgevezen worden in het midden, waar hij versierd is met een zilveren band; de hiel is van hetzelfde metaal. Vergeliken met de Maagd van Gent door C. De Bont in 1482 vervaardigd (n^{rs} 1001-1004 van het Museum van Oudheden), is dit werk van veel geringer kunstwaarde.

De wapenstok dagteekent van 1599-1600 en is het werk van den Gentschen zilversmid Adriaan van Hulthem, Adriaanszoon, zooals blijkt uit den volgenden post der stadsrekening (1) : "Betaelt Adriaen van hulthem goudtsmet van "synen style,... van gheleuert ende ghemaect "thebbene seshien onsen vier ynghelschen "zeluers bedraghende jn ghelde vj l. xv s. g. "behouft hebbende voor een beslach vpdn "stock vanden coninck vande moorkinderen "daer jnne begrepen het vergulden... ix l. v s. "g.(2).., Van het volgende jaar af komt de staf voor in de "Declaratie vanden zeluwerwercke (3), der stad onder deze bewoordingen : "Noch eenen wapenstock mette maecht van "Ghendt ende den leeu daeroppe vergult, met "vier schildekens rontomme, dienende anden "voorn. Coninck vande moorkinderen we- "ghende jn selvere zeshien onsen vier ynghel-

schen., Daaruit blijkt, dat deze staf gebruikt werd door den koning der Moorkinderen. Deze stadsbediende was, onder veel ander werk meer, in plechtigheden gelast met het ambt van ceremoniemeester : woonden de schepenen in korps een ommegang, een begrafenis, een strafuitvoering, een inhuldiging of iets dergelijks bij (4), dan stapte de Koning van de Moorkinderen voorop, gehuld in een tabbaard, dragende op de borst (tot op het einde der XVIIe eeuw althans) "een zelueren verghult hexcele ofte "teecken verchiert met vier peerlen ende vyf roode steentkens weghende "zes onchen en half (5),, en met den staf of wapenstok in de hand. Het voorgaan van een ceremoniemeester was overigens niet alleen een gebruik bij de Schepenen, maar ook bij de gilden : zoo had o.a. het Sint-Jorisgilde een baljuw, die de stoeten opende met een staf in de hand (6), en de baljuw met wapenstok en tabbaard in de R. K. kerken is thans nog een voorbeeld van de vroegere gewoonten. De eerste deurwaarder van den Raad van Vlaanderen nam in plechtigheden als de bovengenoemde het ambt van ceremoniemeester van het hoog gerechtshof waar, en leidde de raadsheeren op met den wapenstok in ons Museum bewaard onder n° 1014 (7).

Naschrift

Sommige lezers zullen zich misschien afvragen wie die Moorkinderen waren en wat ze feitelijk deden.

De Moorkinderen hebben in de loop der eeuwen verschillende namen gekend : Moerkinderen, Mortkinderen, Moortkinderen, Muerkinderen, Koningskinderen, Ribauden, Moorknechten.

De Moorkinderen worden reeds vermeld in de Stadsrekening van 1314-1315. Het waren aanvankelijk werklieden die het gemeentelijk leger vergezelden. Hun aanvoerder werd Koning genoemd en hij had onder zijn bevel een baljuw en 23 knapen. Zij stonden o.m. in voor het transport van de munitie en het opslaan der tenten. In vreedstijd werden zij gebruikt voor het opknappen van al de ondergeschikte en vieze karweitjes zoals het wegnemen van de modder in de straten, een werkje dat in de Middeleeuwen toch niet mocht onderschat worden.

In de loop der tijden evolueerde niet alleen de aard van hun werkzaamheden, maar ook hun standing. De Koning der Moorkinderen is een heer geworden. Hij vervult menigvuldige functies : Hoofdpolitiecommissaris, Kommandant van de pompiers, Directeur van de Reinigheidsdienst, ceremoniemeester, dienaar van het Gerecht, Hoofd van de Gezondheidsdienst, van de nachtelijke waakdienst, van de zedenpolitie, enz.

Hij moest er op toezien dat er geen schade toegebracht werd aan stadsgebouwen, bruggen, kaaien, watertrappen, pompen, enz. De granen die op de markt onverkocht bleven, moest hij de eerstvolgende marktdag weer te koop doen stellen. Bij executies waren het de Moorkinderen die de galg of het schavot optimmerden.

In de loop der jaren verminderde hun aantal. Bestond het korps uit 25 man in 1314, dan was dit reeds geslonken tot 12 in 1490, tot 7 in 1741 en tot 4 in de 2e helft der 18e eeuw.

Daar aan het postje van Koning veel profijten verbonden waren, werd het vanaf 1734 bij openbaar opbod toegewezen.

Was de Koning der Ribauden aanvankelijk een soort vagebond van een betere categorie, dan was hij in de 17e-18e eeuw uitgegroeid tot een persoon van aanzien en in 1746 kon de Koning der Moorkinderen het zich veroorloven het Utenhovesteen aan te kopen.

De Koning en zijn "kinderen" overleefden den inval der Franse Republiken niet.

H. C.

(1) 1599-1600, f° 269. - (2) = 495,72 g. - (3) *Rekening van de stad 1600-1601*, f° 28. - (4) Stadsarchief : 10e *Resolutieboek*, f° 77^r, - 28e *idem*, f° 192, - 10e *idem*, f° 25 v°, - 30e *idem*, f° 50. - *Rekening van de stad*, 1589-90, f° 361 v°. - (5) *Rekening van de stad 1591-92*, f° 24, - 1693-94, f° 57, - 1694-95, f° 51. - (6) Bibliotheek van de Hoogeschool. *Resolutieboek van het Sint-Jorisgilde* beginnende met 1734, f° 25. - (7) Stadsarchief : 10e *Resolutieboek*, f° 25 v°.

OLIVIER REYLOF EN ZIJN HOTEL IN DE HOOGSTRAAT

Op 6 november 1984 was het precies 300 jaar geleden dat Olivier Reylof geboren werd. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om deze weinig bekende figuur even te belichten.

Wij konden niet beter doen dan eens te rade gaan bij onze goede en vertrouwde gids in Gentse aangelegenheden Pierre Kluyskens. Het is altijd met hetzelfde plezier dat wij herlezen wat hij meer dan 20 jaar geleden schreef. (Met onze dank aan de familie Kluyskens voor het recht van publicatie).

In 1724, enkele maanden na de stichting van de Oostendse Compagnie, die Gent plots een geweldige doch helaas zeer kortstondige welstand bezorgde, stroomden op het Gentse stadhuis de bouwaanvragen in een versneld tempo binnen, en o.m. die van Baron Olivier de Reylof, die om zijn prachtig karakter en weelderig voorkomen, de schepenen van onze Gentse stede toen wel aangenaam zal verrast hebben : "Supplierende vertoont reverentelyck Mher Olivier baron de Reylof", zo luidde het verzoekschrift dat thans nog op ons Stedelijk Archief bewaard wordt, "propriëtaris van sekeren hyse, steeds en erfve ghestaen ende gheleghen op de Hooghstraete binnen dese stadt, dat hij intensie is af te breken den voornoemde huysende van nieuwe op te bouwen op een rechte lingne volghens d'annexe